

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
(Харків, Україна)
Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»
(Харків, Україна)
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
(Харків, Україна)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
(Харків, Україна)
Харківська державна академія фізичної культури
(Харків, Україна)
Державний біотехнологічний університет
(Харків, Україна)
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
(Київ, Україна)
Луцький національний технічний університет
(Луцьк, Україна)
Національний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
(Львів, Україна)
Технічний центр «ВаріУс»
(Дніпро, Україна)

Збірник наукових праць

II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА

м. Харків, 21 березня 2025 року

**Харків
2025**

УДК [796+614+338](063.034)

Ф50

Фізичне виховання, безпека життєдіяльності і сучасні технології виробництва : збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції (електронне видання), 21 березня 2025 року / за заг. ред. А. А. Івашури. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. 274 с.

*Рекомендовано до видання рішенням вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.
(протокол № 4 від 22.04.2025 р.)*

Редакційна колегія:

Серпухов М. Ю. – к.е.н., доцент, проректор з навчально-методичної роботи і стратегічного розвитку ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Івашура А. А. – к.с-г.н., доцент, завідувач кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Новіков Ф. В. – д.т.н., професор, професор кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Рядова Л. О. – к.фіз.вих., доцент кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Протасенко О. Ф. – к.т.н., доцент, доцент кафедри дорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Мкртічан О. А. – д.п.н., доцент, професор кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Михайлова Є. О. – к.т.н., доцент, доцент кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна.

Баканова О. Ф. – к.фіз.вих., доцент, завідувача кафедри фізичного виховання, спорту та реабілітації НАУ «ХАІ», Україна.

Помещикова І. П. – к.фіз.вих., доцент, завідувача кафедри спортивних та рухливих ігор, ХДАФ, Україна.

Дудко М. В. – к.фіз.вих., доцент, завідувач кафедри фізичного виховання Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана, Україна.

Собко І. М. – к.фіз.вих., доцент кафедри олімпійського і професійного спорту, спортивних ігор та туризму, ХНПУ ім. Г. С. Сковороди.

Кравченко О. С. – старший викладач кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Україна. **Відповідальний секретар.**

Збірник містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фізичне виховання, безпека життєдіяльності і сучасні технології виробництва». У наукових працях висвітлено актуальні проблеми та розвиток фізичного виховання молоді, представлена методологія, конструктивні міждисциплінарні підходи, сучасні технології й можливі моделі підвищення ефективності концепції здорового способу життя, спортивних заходів, безпеки людини і довкілля в сучасних умовах, розглянуті актуальні питання сучасних технологій виробництва та надання послуг.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та освітньому процесі закладів вищої освіти.

УДК 331.45:159.923

Тесленко Д. С.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
навчально-наукового інституту менеджменту і маркетингу
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
Науковий керівник: к.т.н., доцент, доцент кафедри здорового способу
життя, технологій і безпеки життєдіяльності **Михайлова Є. О.**
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ ВИРОБНИЧИМ ТРАВМАМ

Основним загальноприйнятим методом захисту працівників від нещасних випадків є використання систем безпеки. Це розроблення обладнання, інструментів, спеціальних засобів індивідуального захисту що усувають загрозу для людини від різних небезпек у виробничому середовищі. До того ж, приділяється увага технічному навчанню робітників безпечним методам роботи. Що стосується нещасних випадків, то важливо розуміти, що вони часто спричинені не лише зовнішніми обставинами, а й внутрішніми особливостями людини. Психологічні дослідження показують, що людський фактор, брак уваги та неправильна оцінка ситуації можуть призвести до нещасних випадків.

Психологія охорони праці – це галузь психологічної науки, що вивчає психологічні причини нещасних випадків, які трапляються в процесі трудової та іншої діяльності, і розробляє психологічні методи підвищення безпеки. Предметом вивчення є психічні процеси (наприклад, сприйняття, увага, пам'ять), що відбуваються в результаті людської діяльності та впливають на психічний стан людини, її особистісні якості та безпечну поведінку на роботі [1].

Щоб зрозуміти, чому стаються такі нещасні випадки, психологи використовують різні теоретичні моделі для пояснення поведінки людини. Деякі основні теорії наведено далі [2].

1. Модель переконань щодо здоров'я. Вона розглядає як власна вразливість до шкоди, серйозність можливих наслідків і сприйняття вигод та перешкод для змін впливають на рішення, пов'язані з безпекою.

2. Теорія запланованої поведінки. Ця концепція підкреслює, що установки, соціальні норми та сприймання контролю над власною поведінку визначають ступінь готовності людей діяти відповідально в небезпечних ситуаціях. Такий теоретичний підхід дозволяє не тільки аналізувати причини нещасних випадків, а й розробляти практичні стратегії щодо їх запобігання.

3. Соціально-когнітивна теорія. Вона наголошує на ролі спостереження за поведінкою інших людей і формування їхніх моделей поведінки. Ця теорія стверджує, що наші уявлення про безпеку формуються під впливом прикладів із довкілля і що навчальні заходи, які демонструють правильну поведінку, можуть виявитися найефективнішими. Ця теоретична база лежить в основі розроблення

комплексних програм із запобігання нещасних випадків.

Як вже зазначалось раніше, небезпечні для життя ситуації та нещасні випадки на виробництві зумовлені не стільки зовнішніми становищами, скільки внутрішніми, або ж по-іншому психологічними аспектами [3; 4]. При цьому психофізіологічно-несприятливі умови можуть бути пов'язані як з об'єктивними причинами (недосконала організація праці), так і суб'єктивними (неуважність, нетерплячість, втома, роздратування тощо), що залежать від особливостей особистісного стану потерпілого. У психології виділяють три функціональні частини: мотивація, орієнтація та виконання. Всі ці компоненти взаємопов'язані між собою, і порушення будь-якого з цих компонентів може призвести до незворотних наслідків. Тому варто звернути увагу і на цей аспект робочого процесу.

Психологи розробили наступну класифікацію причин виникнення небезпечних ситуацій та нещасних випадків:

- порушення мотиваційної дії. Мотивація праці – це прагнення робітника задовольнити свої потреби за допомогою трудової діяльності, а поведінка людини визначається її потребами та стимулами [5]. У даному випадку, порушення може бути на постійній основі (наприклад, людина легковажно відноситься до роботи, не звертає увагу на правила безпеки та ін.);

- порушення орієнтації дії;

- порушення виконавчої частини, що проявляється у невиконанні правил.

Запобігання нещасним випадкам – це багатогранний процес, який поєднує в собі різні підходи та методи. З одного боку, можна дотримуватись класичних заходів, таких як технічний контроль, дотримуватись правил і використовувати сучасні технології, наприклад, сенсорні системи та аналіз даних, які дозволяють уникнути такі випадки. А з іншого боку, не менш важливим є психологічний вимір, тобто навчитись правильним моделям поведінки, підвищити обізнаність та відповідальність. Постійне навчання та оновлення інформації допоможуть кожному зрозуміти свою роль у запобіганні нещасним випадкам і створити стійку культуру безпеки.

Список використаної літератури

1. Скворчевська Є. Л. Психологія праці: навч. посібник. Харків : Держ. біотехнол. ун-т, 2022. 160 с.

2. Малишко О. Освіта і психологія в запобіганні нещасних випадків: як знизити ризики та підвищити безпеку. *Менталзон*. URL: <https://mentalzon.com/uk/post/3366/освіта-і-психологія-в-запобіганні-нещасних-випадків-як-знизити-ризики> (дата звернення: 10.02.2025).

3. Твердохлебова Н. Є. Психологічні аспекти безпеки праці. *Modern Directions of Scientific Research Development : Proc. of 4-th Intern. Sci. and Practic. Conf. (Chicago, USA, 28–30 September 2021)*. Chicago, 2021. P. 141–146.

4. Сірик А. О. Психологічні причини виникнення небезпечних ситуацій і виробничих травм. Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті : матеріали 82-ї Міжнар. наук. конф. молодих вчених,

аспірантів і студентів, м. Київ, 13–14 квіт. 2016 р. Київ : НУХТ, 2016. Ч. 2. С. 359.

5. Чепенко Д. Р. Психологічні причини створення небезпечних ситуацій та виробничих травм. Радіоелектроніка та молодь в ХХІ столітті : матеріали 26-го Міжнар. молодіж. форуму (м. Харків, 19–21 квітня 2022 р.). Харків : ХНУРЕ, 2022. Т. 2. С. 54–55.